

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa:

Toimintaympäristön kuvaus

Suomen puolustusta ylläpidetään ja kehitetään toimintaympäristössä, jossa toimijoiden keskinäisriippuvuus kasvaa ja puolustukseen käytettävissä olevat voimavarat säilyvät rajallisina. Sotilaallisia suorituskykyjä kehitetään Suomen sotilaallisen puolustamisen lähtökohdista. Puolustusvoimien tulee kyetä vastaamaan sekä konventionaalisiin sotilaallisiin että laaja-alaisempiin uhkiin. Näihin uhkiin ei voida vastata ilman kattavaa kansainvälistä yhteistyötä.

Toimintaympäristön muutosnopeus, ennakoimattomuus sekä epävarmuus ovat lisääntyneet ja strategiset yllätykset ovat mahdollisia. Sodankäynnin keinovalikoima laajentuu ja käyttömahdollisuudet monipuolistuvat. Sodankäynnin vaikutukset kohdistuvat koko yhteiskuntaan, ei pelkästään asevoimiin. Sotilaallisen voimankäytön mahdollisuus on aina otettava huomioon. Sodan alkamishetken tunnistaminen ja erityisesti ennakoiminen vaikeutuvat. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen, kriisinsietokyky ja huoltovarmuus sekä puolustusyhteistyön merkitys korostuvat toimintaympäristön muutoksessa.

Venäjän toimet Ukrainassa ovat esimerkki niin kutsutusta hybridisodankäynnistä, jossa yhdistyvät sotilaalliset ja ei-sotilaalliset keinot, peiteoperaatiot, hyökkäykselliset informaatio-operaatiot, kyberhyökkäykset, taloudellinen, poliittinen ja sotilaallinen painostus, väestön sisäisten ristiriitojen lietsominen sekä epämääräisyyden ja epätasapainon luominen. Erikoisjoukkoja käytetään aiempaa laajemmin ja monipuolisemmin heti kriisin alkuvaiheesta alkaen.

Baltian maiden ja Itämeren alueen geostrateginen merkitys on kasvanut. Sotilaallinen aktiivisuus Itämeren alueella on lisääntynyt korostaen erityisesti ilma- ja merivalvonnan merkitystä. Pidemmällä aikavälillä on otettava huomioon myös arktisten alueiden merkityksen kasvu uusien merireittien avautumisen myötä. Suomen geostrateginen asema sotilasliiton rajalla ja suurvallan naapurina on otettava huomioon puolustuksen kehittämisessä.

Taistelun kuvan kehitykseen vaikuttaa muun muassa joukkojen määrän väheneminen taistelukentällä, jolloin nopeus, tulivoima, ulottuvuus ja toimintavalmius korostuvat. Asevoimien kehittämisen painopisteenä on yhteisoperaatiokyky, jonka kehittämisessä korostuvat kaikki ulottuvuudet (maa, meri, ilma, avaruus, informaatio) kattava taistelutilan hallintakyky, kaukovaikuttamiskyky, ohjuspuolustuskyky ja kyberkyvyt. Suurvallat hyödyntävät ilma-, avaruus- ja informaatioulottuvuutta ja pyrkivät tietoylivoiimaan. Rauhan ajan asevoimien ryhmitymisen merkitys vähenee.

Suomen puolustuskyvyn ylläpidon ensisijaisena päämääränä on muodostaa ennaltaehkäisevä kynnys sotilaallisen voiman käytölle ja sillä uhkaamiselle, sekä kyky torjua maahamme kohdistuvat hyökkäykset. Ennaltaehkäisykyvyn ylläpitäminen säilyy puolustuksen prioriteettina myös tulevaisuudessa. Tämä edellyttää puolustusvoimilta kykyä ennakoidaan puolustusvalmiuden kohottamiseen ja tehtävää vastaavaa todellista suorituskykyä.

Puolustusvoimien tulee kyetä vastaamaan sekä konventionaalisiin sotilaallisiin että laaja-alaisempiin uhkiin. Joukkotuhoaseiden käytön mahdollisuus ja muut CBRN-uhkat on otettava huomioon puolustuskyvyn kehittämisessä ja käytössä.

Suomi on riippuvainen kansainvälisestä yhteistyöstä sotilaallisten suorituskykyjen kehittämisessä ja ylläpitämisessä. Puolustusyhteistyön tiivistäminen on välttämätöntä suorituskykyjen turvaamiseksi.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Puolustusministeriön hallinnonalalle asetetaan seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

Suomen etujen mukainen puolustuspolitiikka

Puolustuspolitiikka ohjaa puolustuskyvyn ylläpitoa, kehittämistä ja käyttöä. Puolustuspolitiikalla edistetään valtion ja väestön turvallisuutta, tuetaan valtionjohdon päätöksentekoa sekä osallistutaan kansainväliseen päätöksentekoon ja yhteistoimintaan. Puolustuspolitiikka tukee ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämääriä.

Puolustuspolitiikan tavoitteena on puolustuskyky, joka muodostaa ennaltaehkäisevän kynnyksen sotilaallisen voiman käytölle ja sillä uhkaamiselle.

Suorituskykyinen puolustusjärjestelmä

Puolustuskyky perustuu puolustusjärjestelmän suorituskykyihin, ja niille kansallisella ja kansainvälisellä yhteistyöllä saatavaan tukeen. Puolustusjärjestelmä on kokonaisuus, jonka tärkeimmät osat ovat johtamisjärjestelmä, tiedustelu- ja valvontajärjestelmä, logistiikkajärjestelmä sekä maa-, meri- ja ilmavoimien joukoista ja järjestelmistä koostuva taistelujärjestelmä. Joukkotuotantojärjestelmällä sekä toiminnanohjausjärjestelmällä tuetaan puolustusjärjestelmän suorituskykyjen suunnittelua, rakentamista ja ylläpitoa sekä käyttöä. Puolustusjärjestelmän suorituskykyjä käytetään puolustusvoimien lakisäätteisten tehtävien mukaisesti.

Tavoitetilassa suorituskykyinen puolustusjärjestelmä ennaltaehkäisee ja tarvittaessa torjuu maahamme kohdistuvat sotilaalliset uhkat turvaten valtiollisen itsenäisyyden ja valtionjohdon toimintavapauden.

Turvallinen yhteiskunta

Suorituskykyisen puolustusjärjestelmän tuottamisen ohella puolustushallinto tukee muuta yhteiskuntaa omilla suorituskyvyillään, voimavaroillaan ja osaamisellaan. Puolustushallinto edistää toiminnallaan yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta.

Puolustusministeriön yhteydessä sijaitseva Turvallisuuskomitean sihteeristö sovittaa yhteen kokonaisturvallisuutta, jonka tavoitteena on yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen viranomaisten, elinkeinoelämän sekä järjestöjen ja kansalaisten yhteistoimintana.

Kokonaisturvallisuuden yhteensovittamisen päämääränä on yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ylläpitäminen kaikissa tilanteissa. Yhteensovittamisessa noudatetaan Yhteiskunnan turvallisuusstrategian periaatteita.

Kansainvälisen turvallisuuden vahvistaminen

Kriisinhallinta on Suomen turvallisuuspolitiikan keskeinen keino, jolla Suomi osaltaan pyrkii edistämään maailman konfliktialueiden vakautta. Sotilaallinen kriisinhallinta on osa Suomen puolustusta. Kansainvälisellä kriisinhallinnalla ennaltaehkäistään ja rajoitetaan kriisejä ja niiden vaikutusten ulottumista Suomeen. Osallistuminen operaatioihin kehittää Suomen puolustuksessa ja Suomeen vaikuttavissa kriiseissä tarvittavia valmiuksia ja kykyjä. Suomi pyrkii vahvistamaan kriisinhallintatoimintansa vaikuttavuutta sekä kykyjään osallistua myös vaativaan kansainväliseen kriisinhallintatoimintaan kokonaisvaltaisella ja Suomen vahvuudet huomioon ottavalla tavalla.

Vaikuttavuustavoitteisiin liittyvät puolustusministeriön hallinnonalan menot (milj. euroa)¹⁾

	2014 toteutuma	2015 ennakoitu	2016 arvio
Suomen etujen mukainen puolustuspolitiikka	12	13	10
Suorituskykyinen puolustusjärjestelmä	2 293	2 266	2 502
Turvallinen yhteiskunta	5	3	5
Kansainvälisen turvallisuuden vahvistaminen	106	95	88
Yhteensä	2 416	2 376	2 605

¹⁾ Vuoden 2014 osalta kassaperusteinen toteutuma. Ei sisällä arvonlisäveromenoja. Sisältää vuosina 2014—2015 myös UM:n pääluokkaan budjetoidut kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot, jotka on budjetoitu v. 2016 hallitusohjelman mukaisesti PLM:n pääluokkaan.

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Puolustusministeriön hallinnonalalla sitoudutaan edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoa kaikessa päätöksenteossa huomioiden hallinnonalan erityispiirteet.

Puolustusministeriössä, puolustusvoimissa ja puolustushallinnon rakennuslaitoksessa ylläpidetään tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmia, jotka on suunnattu hallinnonalan palkatulle henkilöstölle sekä puolustusvoimissa myös kriisinhallintahenkilöstölle ja asevelvollisille. Tavoitteena on edistää tasa-arvoisen työympäristön ja johtamisen kehittymistä mm. puuttamalla ja poistamalla toimintatapoja, jotka voivat johtaa epätasa-arvoon. Toiminnassa seurattavia kohteita eri työntekijä- ja ikäryhmät huomioiden ovat mm. palkkaus, urasuunnittelu, koulutus, poissaolot, työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen, työpaikkakiusaaminen sekä häirintä eri muodoissa. Puolustushallinnon palkatun henkilöstön tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista seurataan säännönmukaisesti toteutettavilla työilmapiirikyselyillä ja varusmiesten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilannetta varusmiesten loppukyselyllä.

Puolustushallinto toteuttaa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 ”Naiset, rauha ja turvallisuus” -periaatteita kaikissa sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissa. Päätöslauselmassa 1325 ja sitä tukevassa kansallisessa toimintaohjelmassa korostetaan sitä, että kriisinhallinnassa ja muussa yhteiskunnan jälleenrakentamisessa tulisi huomioida aikaisempaa paremmin naisten asema ja erityisongelmat, taata heidän turvallisuutensa ja tukea heidän osallisuuttaan erilaisissa poliittisissa prosesseissa. Puolustushallinnon tavoitteena on sulauttaa tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden näkökulmat entistä kokonaisvaltaisemmin kriisinhallintatoimintaan jo koulutusvaiheessa. Sekä naisten osuutta kriisinhallintahenkilöstöstä että Gender -neuvonantajien ja -yhdyshenkilöiden määrää pyritään lisäämään kriisinhallintatehtävissä. Lisäksi puolustushallinto on mukana NORDEFECO-yhteistyössä kehittämässä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävää kriisinhallintatoimintaa.

Hallinnonalan henkilötyövuosimäärä

Hallinnonalan henkilötyövuosimäärän kasvu v. 2016 johtuu siitä, että pääosin henkilöstömenoihin tarkoitetut sotilaallisen kriisinhallinnan määrärahat ulkoasiainministeriön pääluokassa on yhdistetty hallitusohjelman mukaisesti sotilaallisen kriisinhallinnan määrärahoihin puolustusministeriön pääluokassa. Muilta osin puolustusvoimien henkilötyövuosimäärän arvioidaan vähenevän noin 200 henkilötyövuodella pääosin puolustusvoimauudistukseen liittyvien henkilöstötoimien loppuunsaattamisen myötä.

Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2015	2016
		varsinainen	esitys
		talousarvio	
27.10.01	<i>Puolustusvoimien toimintamenot</i> (siirtomääräraha 2 v)		
	— tilausvaltuus	741,5	146,6
27.10.18	<i>Puolustusmateriaalihankinnat</i> (siirtomääräraha 5 v)		
	— tilausvaltuus	194,8	314,1
27.10.19	<i>Hawk Mk 51 -koneiden modifiointi</i> (siirtomääräraha 3 v)		
	— tilausvaltuus	15,2	—

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2014—2016

	v. 2014 tilinpäätös 1000 €	v. 2015 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2016 esitys 1000 €	Muutos 2015—2016	
				1000 €	%
01. Puolustuspolitiikka ja hallinto	320 613	354 323	396 055	41 732	12
01. Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	20 183	16 245	15 515	-730	-4
21. Puolustusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	2 315	2 875	2 875	—	0
29. Puolustusministeriön hallinnonalan arvontuloveromenot (arviomääräraha)	298 115	335 203	377 665	42 462	13
10. Sotilaallinen maanpuolustus	2 292 898	2 265 898	2 501 011	235 113	10
01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 863 259	1 843 060	1 882 898	39 838	2
18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v)	427 561	416 810	614 235	197 425	47
19. Hawk Mk 51 -koneiden modifiointi (siirtomääräraha 3 v)	—	4 000	2 000	-2 000	-50
50. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)	2 078	2 028	1 878	-150	-7
30. Sotilaallinen kriisinhallinta	57 272	38 568	85 567	46 999	122
20. Sotilaallisen kriisinhallinnan menot (siirtomääräraha 2 v)	57 266	38 558	85 557	46 999	122
95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)	6	10	10	—	0
Yhteensä	2 670 783	2 658 789	2 982 633	323 844	12
Henkilöstön kokonaismäärä	14 440	12 930	13 260		

01. Puolustuspolitiikka ja hallinto

Selvitysosa:

PUOLUSTUSMINISTERIÖ

Puolustusministeriö vastaa valtioneuvoston osana ja hallinnonalansa ohjaajana puolustuspolitiikan, sotilaallisen maanpuolustuksen, kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittamisen sekä sotilaalliseen kriisinhallinnan ja rauhanturvaamistoiminnan suunnittelusta ja valmistelusta sekä toimeenpanosta ja seurannasta.

Toiminnan painopisteenä on 2020-luvun sotilaallisen maanpuolustuksen toimintaedellytysten turvaaminen osana kokonaisturvallisuutta.

Toiminnalliset tulostavoitteet

Puolustusministeriölle asetetaan seuraavat, pääluokkaperusteluissa esitetyt hallinnonalan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita edistävät, alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

Suomen etujen mukainen puolustuspolitiikka

— Valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon linjausten toteuttaminen

- Puolustuskyvyn pitkän aikavälin kehittämisperusteiden valmistelu ja siihen liittyvä ohjaus
- Monikansallisen, alueellisen ja kahdenvälisen puolustusyhteistyön syventäminen ja monipuolistaminen
- Hallinnonalan toimintaedellytyksiin vaikuttavien keskeisten lainsäädäntöhankkeiden jatkovalmistelu ja toteuttaminen

Suorituskykyinen puolustusjärjestelmä

- Lakisääteisten tehtävien edellyttämä ja toimintaympäristön muutoksiin vastaava puolustuskyky uudistetuilla puolustusvoimien rauhan ajan rakenteilla ja toimintatavoilla
- Hallitusohjelman linjausten toimeenpano puolustushallinnossa sekä strategisten suorituskykyhankkeiden kokonaisuuden hallinta
- Puolustuskyvyn kehittämistä ja huoltovarmuutta turvaava kansainvälinen yhteistoiminta erityisesti EU:n, Naton ja pohjoismaiden kanssa
- Materiaalipoliittisten linjausten toteutuminen keskeisten hankkeiden ja kehittämisohjelman toimeenpanossa
- Toimintaedellytykset hallinnonalan henkilöstöjärjestelmän ja asevelvollisuuden ylläpidolle ja kehittämiselle pitkäjänteisesti
- Tilahallinnan ja ympäristönsuojelu kehittämislinjausten toteutuminen kokonaistarkastelun ja puolustusvoimauudistuksen mukaisesti
- Valtionhallinnon ja erityisesti turvallisuusviranomaisten yhteisten ICT-palveluiden kehittäminen ja käyttöönotto hallinnonalalla

Turvallinen yhteiskunta

- Kokonaisturvallisuuden yhteensovittaminen ja kehittäminen yhteiskunnan turvallisuusstrategian periaatteiden mukaisesti

Kansainvälisen turvallisuuden vahvistaminen

- Toimintaedellytykset osallistumiselle sotilaalliseen kriisinhallintaan sekä siihen liittyvä toimeenpanon ohjaus

PUOLUSTUSHALLINNON RAKENNUSLAITOS

Rakennuslaitoksen toiminta-ajatuksena on järjestää maanpuolustukselle laadukkaat ja tarkoituksenmukaiset kiinteistöpalvelut kaikissa oloissa. Rakennuslaitos toimii puolustushallinnon kiinteistöalan osaamiskeskuksena, josta puolustushallinto saa tarvitsemansa kiinteistö- ja ympäristöalan asiantuntemuksen ja niihin liittyvät palvelut.

Toiminnalliset tulostavoitteet

Puolustushallinnon rakennuslaitokselle asetetaan seuraavat, pääluokkaperusteluissa esitetyjä hallinnonalan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita edistävät, alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

Suorituskykyinen puolustusjärjestelmä

- Rakennuslaitosta kehitetään ottaen huomioon valtiokonsernin linjaukset, puolustushallinnon strategiat, puolustusvoimauudistus ja tilahallinnan kokonaistarkastelusta tehdyt linjaukset.
- Rakennuslaitos tehostaa puolustusministerin 5.5.2014 tekemän päätöksen mukaisesti toimintaansa sekä yhteistyötä puolustusvoimien ja Senaatti-kiinteistöjen kanssa tavoitteena yhteensä 7 milj. euron vuositason kustannussäästöt vuoden 2018 loppuun mennessä.
- Rakennuslaitoksen organisaatio, tehtävät sekä henkilöstörakenne ja henkilöstön määrä sopeutetaan muutosjohtamisen menettelytapoja käyttäen vastaamaan puolustusvoimien rauhan ajan ja poikkeusolojen suorituskykyvaatimuksia sekä puolustusvoimien logistiikkajärjestelmän muutosta siten, että kustannustehokkuus toteutuu ja henkilöstön osaaminen, toimintakyky ja työhyvinvointi varmistetaan.

— Rakennuslaitos järjestää puolustusministeriön räjähdevarastoinnin kehittämispäätöksestä (FI.PLM.2013-4162) aiheutuvat puolustusvoimien ja kumppanien tilaamat rakentamis- yms. toimenpiteet.

— Rakennuslaitos on mukana kehittämässä ja käyttöön ottamassa valtionhallinnon ja erityisesti turvallisuusviranomaisten yhteisiä ICT-palveluja.

Turvallinen yhteiskunta

— Rakennuslaitoksen sopimushallinnalla, turvallisuusjärjestelyillä ja koulutuksella varmistetaan rakennuslaitoksen ja alihankkijoiden palvelutuotanto häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Kansainvälisen turvallisuuden vahvistaminen

— Rakennuslaitos kehittää kykyään tukea puolustusvoimia sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissa toimeksiantojen mukaisesti.

01. Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 15 515 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) räjähtävän materiaalin turvallisuuteen keskittyvän järjestön (Munitions Safety Information Analysis Center) ja Euroopan puolustusviraston sekä muiden kansainvälisten yhteisöjen jäsenmaksujen ja maksuosuuksien maksamiseen
- 2) ETY-järjestön luottamusta ja turvallisuutta lisäävien toimien täytäntöönpanosta sekä näistä johtuvista hallinnollisista toimista aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) Turvallisuuskomitean sihteeristön menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Toiminnalliset tulostavoitteet¹⁾

Toiminnallinen tehokkuus	2014 toteutuma	2015 ennakoitu	2016 arvio
Taloudellisuus			
Menot toimintoalueittain (1 000 euroa)			
Puolustuspolitiikka	4 487	1 834	2 076
Sotilaallinen maanpuolustus	1 162	597	393
Kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittaminen	1 447	1 219	782
Sotilaallinen kriisinhallinta	316	224	126
Ohjaustoiminnot	11 978	6 298	5 773
Tukitoiminnot		7 065	7 378
Yhteensä	19 390	17 237	16 528

Tuottavuus

Henkilötyövuodet toimintoalueittain

Puolustuspolitiikka	36	16	21
Sotilaallinen maanpuolustus	8	5	4
Kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittaminen	12	9	8
Sotilaallinen kriisinhallinta	2	3	2
Ohjaustoiminnot	89	45	45

	2014 toteutuma	2015 ennakoitu	2016 arvio
Toiminnallinen tehokkuus			
Tukitoiminnot		53	55
Yhteensä	147	131	135

¹⁾ Tiedot ovat kassamenopohjaisia ja vuoden 2014 osalta tukitoiminnot on vyörytetty ydin- ja ohjaustoiminnoille.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2014 toteutuma	2015 ennakoitu	2016 tavoite
Työtyytyväisyys (1—5)	3,71	3,6	3,7
— naiset	3,36		
— miehet	3,96		

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Bruttomenot	20 183	16 277	15 516
Bruttotulot		32	32
Nettomenot	20 183	16 245	15 484
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 440		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 116		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lisärahoitus MATINE:n tutkimustoimintaan	150
Siirto momentille 23.01.02	-75
Siirto momentilta 27.10.01 (2 htv)	180
VNHY:n perustaminen (siirto momentille 23.01.01)	-714
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-9
Palkkaliukumasäästö	-70
Palkkausten tarkistukset	27
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-99
Toimintameno-säästö (HO 2015)	-120
Yhteensä	-730

2016 talousarvio	15 515 000
2015 talousarvio	16 245 000
2014 tilinpäätös	20 183 000

21. Puolustusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 875 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää puolustusministeriön hallinnonalan tuottavuutta edistävien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palveluiden hankkimiseen samoin kuin tuottavuushankkeiden toimeenpanoon.

Selvitysosa: Momentille on koottu hallinnonalan tuottavuustoimenpiteistä kertyneitä säästöjä 75-prosenttisesti vastaavat määrärahat. Määrärahaa on tarkoitus käyttää hankkeisiin, joilla tuetaan hallinnonalan virastojen ja laitosten tuottavuuden paranemista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Yhteensä	0
2016 talousarvio	2 875 000
2015 talousarvio	2 875 000
2014 tilinpäätös	2 315 000

29. Puolustusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 377 665 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Arvonlisäveron korotus	-1 928
Eduskunnan tekemistä päätöksistä aiheutuva lisätarve ALV-menoihin	24 205
Ennakollisen kustannustason tarkistuksen vaikutus	6 024
Kunnossapidon kumppanuus (Millog) -tilausvaltuudesta aiheutuva muutos	-3 800
Libanonin operaation johtovaltiovastuun jatko	2 640
Lisärahoitus MATINE:n tutkimustoimintaan ALV-osuus	36
Lisärahoitus turvallisuusympäristönmuutokseen	9 600
Määrärahasiirto momentilta 24.10.20 ALV-osuus	-888
Puolustusbudjetin tasokorotus (HO 2015)	12 000
PURU:n yhtiöittämisestä aiheutuva ALV-menojen lisäys	-78
PVKEH 2015 Pansio-luokan miinalauttojen peruskorjaus (LTA I 2015)	1 440
Siirto momentille 23.01.29	1 141
Siirto momentilta 24.10.29	300
Toimintamenosäästön ALV-osuus (HO 2015)	-1 318
Valtori-siirrot (siirto momentille 28.01.29)	-3 069
Vuoden 2012 kolmanteen lisätalousarvioon sisältyneiden tilausvaltuuksien menoajoitusmuutosten ALV-osuus	-139
Vuoden 2014 toteutuneesta indeksikehityksestä aiheutuva muutos ALV-menojen tarpeeseen	-2 530
Vuokrasopimusten ennaikaisten päättymiskorvausten ALV-osuus	-1 174
Yhteensä	42 462
2016 talousarvio	377 665 000
2015 talousarvio	335 203 000
2014 tilinpäätös	298 114 921

10. Sotilaallinen maanpuolustus

Selvitysosa: Puolustusvoimat ylläpitää ja kehittää koko maan kattavaa alueellista puolustusjärjestelmää sekä yleistä asevelvollisuutta puolustuksen perusratkaisuina. Puolustuskyky perustuu puolustusjärjestelmän suorituskykyihin ja niille kansallisella ja kansainvälisellä yhteistyöllä saatavaan tukeen.

Puolustusvoimien kehittäminen mitoitetaan siten, että maahamme kohdistuvat eriasteiset uhat kyetään hallitsemaan kaikissa tilanteissa yhteistoiminnassa muiden viranomaisten kanssa. Ennaltaehkäisy- ja torjuntakyvyn perustana on oltava joukkojen riittävä suorituskyky. Osassa järjestelmiä on ylläpidettävä korkea valmius, jolla kyetään kiistämään yllätys ja estämään lamautus. Joukot on varustettava ja koulutettava riittävällä ja ajanmukaisella puolustusmateriaalilla.

Puolustusvoimien tehtävien toteuttaminen edellyttää muuttuneessa turvallisuusympäristössä hybridisodankäytikyvyn lisäksi nykyistä korkeampaa valmiutta ja taistelunkestävyyttä.

Yleisen asevelvollisuuden edellytykset turvataan ja asevelvollisuutta hyödynnetään nykyistä laaja-alaisemmin. Koko palveluskelpoinen miespuolinen ikäluokka koulutetaan. Asevelvollisten osaamista ja toimintakykyä kehitetään määrällisesti ja laadullisesti riittävällä varusmies- ja kertausharjoituskoulutuksella. Varusmiesten ja reserviläisten siviilio-osaamista hyödynnetään täysimääräisesti.

Puolustusvoimat osallistuu aktiivisesti viranomaisten väliseen yhteistyöhön. Kansainvälisellä yhteistyöllä tuetaan kansallisten sotilaallisten suorituskykyjen ylläpitoa ja kehittämistä sekä lisätään puolustusvoimien henkilöstön ja reserviläisten ammattitaitoa eriasteisten kriisien hallitsemiseksi.

Puolustuskyvyn pitkäjänteinen ja suunnitelmallinen ylläpito ja kehittäminen edellyttävät tasapainoa materiaalisen valmiuden menojen, henkilöstömenojen ja muiden toimintamenojen välillä.

Toiminnalliset tulostavoitteet

Sotilaalliselle maanpuolustukselle asetetaan seuraavat pääluokkaperusteluissa esitettyjä hallinnonalan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita edistävät, alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

Suorituskykyinen puolustusjärjestelmä

- Puolustusvoimilla on riittävän ennakkovaroituksen antava sotilasstrateginen tilannekuva.
- Puolustusvoimat valvoo alueellista koskemattomuutta sekä ennalta ehkäisee ja tarvittaessa torjuu alueloukkaukset.
- Puolustusvoimilla on valmius torjua sotilaallisen voiman käyttöä ja sillä uhkaaminen koko maan alueella.
- Puolustusvoimat kykenee muodostamaan painopisteen kulloisenkin tilanteen vaatimusten mukaisesti torjuessaan sotilaallisen voiman käyttöä.
- Puolustusvoimat jatkaa asevelvollisuuden ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämistä yhteistyössä puolustusministeriön ja muiden hallinnonalojen kanssa.
- Kansainvälistä puolustusyhteistyötä syvennetään ja laajennetaan tukemaan puolustuskyvyn ylläpitämistä ja kehittämistä. Meri- ja ilmatilannekuvayhteistyötä syvennetään ja niiden kehittämistä jatketaan. Puolustusvoimat hyödyn-
tää resurssien puitteissa monikansallisen harjoitusyhteistyön tarjoamat mahdollisuudet ja kehittää osallistumistaan harjoitustoimintaan.
- Puolustusvoimat suuntaa kiinteistö- ja ympäristöinvestoinnit kustannustehokkaasti painopisteinä terveys, turvallisuus ja poikkeusolojen vaatimukset.
- Puolustusvoimat toteuttaa puolustusministeriön räjähdevarastoinnin kehittämissä päätöksien (FI.PLM.2013-4162) mukaiset toimenpiteet.

- Puolustusvoimat toteuttaa julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoimintaa koskevan lain edellyttämät toimenpiteet.
- Puolustusvoimat on mukana kehittämässä valtionhallinnon ja erityisesti turvallisuusviranomaisten yhteisiä ICT-palveluita ja keskittää toimialariippumattomat ICT- tehtävät valtionhallinnon yhteiseen palvelukeskukseen.
- Puolustusvoimat toteuttaa isäntämaatuen antamisen edellyttämät järjestelyt ja jatkaa avun antamisen ja ulkopuolisen sotilaallisen avun vastaanottamisen edellyttämien järjestelyjen toimeenpanoa osana puolustuskyvyn kehittämistä.
- Puolustusvoimat toteuttaa puolustusministeriön materiaalipoliittiset linjaukset käynnissä olevissa ja suunniteltuihin tilausvaltuuksiin sisältyvissä keskeisissä hankkeissa.

Turvallinen yhteiskunta

- Puolustusvoimilla on valmius tukea muita viranomaisia.
- Puolustusvoimat kehittää yhteistoimintakykyä ja menettelytapoja muiden viranomaisten kanssa mm. valtakunnallisessa turvallisuusvalvonnassa. Lisäksi puolustusvoimat kehittää turvallisuusvalvontaa keskittämällä toimintoja ja yhdenmukaistamalla turvallisuustekniikkaa ottaen huomioon yhteistoiminnan muiden viranomaisten kanssa.
- Puolustusvoimat osallistuu kansallisen kyberstrategian toimeenpanoon ja kehittämiseen hallinnonalan toimeenpano-ohjelman mukaisesti.

01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 882 898 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) ulkomaalaisille oppilaille annettavasta sotilaskoulutuksesta ja puolustusvoimien joukkojen kansainvälisestä harjoitustoiminnasta ja sen valmisteluista sekä muusta puolustusvoimien kansainvälisestä yhteistoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) enintään 4 800 000 euroa palvelussuhdeasuntojen vuokraosuuksien maksamiseen puolustusvoimien toiminnallisiin tarpeisiin perustuen tai puolustusministeriön määräämäksi siirtymäajaksi puolustushallinnon rakennemuutoksen henkilöstöjärjestelyihin liittyvistä syistä tai muihin puolustushallinnon vastaaviin tarpeisiin perustuen
- 3) enintään 155 000 euroa sotainvalideille ja sotaveteraaneille, maanpuolustustyölle, partiolaistoimintaan sekä merkittäville urheilu- ja muille vastaaville tapahtumille suoritettavan liiketaloudellisin perustein hinnoitellun maksullisen toiminnan hintojen alentamiseen
- 4) puolustusvoimien toimintaan liittyvien kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin ja monikansallisten yhteishankintajärjestelyjen kuluosuuksiin
- 5) Vapaudenristin Ritarikunnan menoihin
- 6) kotimaisen puolustusteollisuuden vientiedellytysten ja kansainvälistymisen tukemiseen liittyvien menojen maksamiseen
- 7) puolustusvoimien tarpeita vastaavaan museotoimintaan liittyvien menojen maksamiseen

Valtuudet

1) Vuonna 2016 saa tehdä puolustusvoimien toiminnan edellyttämiä materiaalin ja palvelujen hankintaan liittyviä pitkäaikaisia sopimuksia siten, että niistä saa aiheutua valtion talousarvion voimaantulopäivän valuuttakurssitasolla valtiolle menoja vuosina 2016—2021 enintään 146 576 000 euroa.

2) Vuonna 2016 saa tehdä sopimuksia aiemmin hyväksytyjen tilausvaltuuksien käyttämättä olevaa määrää vastavasti kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

3) Aiemmin hyväksytyistä tilausvaltuuksista saa aiheutua valtiolle menoja valtuuksissa olevista vuosittaisista enimmäismääristä poiketen, mutta pysyen kuitenkin kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

Uusiin tilausvaltuuksiin sisältyvien tavaroiden ja palvelujen hintojen tarkistuksista aiheutuvien lisämenojen maksamiseen käytetään puolustusvoimien toimintamenoihin vuosittain myönnettäviä määrärahoja.

Tilausvaltuuksien maksatusmäärärahat sekä niihin liittyvät indeksien ja valuuttakurssien noususta aiheutuvat lisätarpeet tai alenemisesta syntyvät vähennykset budjetoidaan talousarviossa varainhoitovuoteen kuuluviksi maksuperusteisina.

Selvitysosa: Momentin bruttomenojen 1 914,8 milj. euroa arvioidaan jakautuvan seuraavasti: palkkausmenot 788,2 milj. euroa, materiaalisen valmiuden menot (pl. palkat) 424,4 milj. euroa, kiinteistömenot 262,7 milj. euroa, asevelvollisten koulutuksen ja ylläpitohuollon menot (pl. palkat) 173,6 milj. euroa sekä muut toimintamenot 265,9 milj. euroa.

Toiminnalliset tulostavoitteet

	2014	2015	2016
	toteutuma	ennakoitu	arvio
Toiminnallinen tehokkuus			
Taloudellisuus			
Varusmiespäivän hinta (euroa)	50	58	55
Reserviläispäivän hinta (euroa)	224	166	168
HN lentotunnin hinta (euroa)	8 348	9 500	9 750
NH-90 lentotunnin hinta (euroa)	7 956	8 100	8 500
Tuottavuus			
Pääesikunnan, puolustushaarojen ja sotilasläänien esikuntien henkilötyövuosimäärä/puolustusvoimien henkilötyövuosimäärä yhteensä (%)	11	11	10
Koulutetut varusmiehet/varusmiespalvelukseen tulleet (%)	85	83	85
Kannattavuus			
Maksuperustelain mukaisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus-% on vähintään	89	105	105
Tuotokset ja laadunhallinta			
Koulutetut varusmiehet (lkm)	21 418	21 300	21 200
Varusmiesten sotaharjoitusperusteiset maastovuorokaudet (lkm)	26	35	35
Kouluttajien määrä/koulutusjoukkue (lkm)	2,6	2,5	2,5
Kertausharjoituksissa koulutetut reserviläiset (lkm)	5 818	18 000	18 000
Kertausharjoituskoulutetut reserviläiset/SA-joukkoihin sijoitetut (%)	1,6	7,8	7,8
HN lentotunnit (lkm)	7 998	8 900	8 900
NH-90 lentotunnit (lkm)	1 271	1 650	1 850
Taistelualus 1A valmiusvuorokaudet (lkm)	1 158	1 400	1 400

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2016	2017	2018	2019	2020—	Yhteensä vuodesta 2016 lähtien
Vanhhat tilausvaltuudet						
Peruslentokoulutus VN-kalustolla -tilausvaltuus	4 581	3 502	2 424			10 507
Vuoden 2013 toimintamenojen tilausvaltuus	14 373					14 373
Puolustusvoimien logistiikka 2013 (PVLOG 2013) -tilausvaltuus	30 520	9 750				40 270
Vuoden 2014 toimintamenojen tilausvaltuus	22 400					22 400
KASI-järjestelmän ylläpito -tilausvaltuus	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	15 000
Vuoden 2015 toimintamenojen tilausvaltuus	70 811	31 638	10 207			112 656
Kunnossapidon kumppanuus (Millog) -tilausvaltuus	99 254	97 214	95 559	95 131	93 897	481 055
Alkeis- ja peruslentokoulutuksen koulutusjärjestelmän hankinta -tilausvaltuus	2 000	22 000	15 000			39 000
Vanhhat tilausvaltuudet yhteensä	246 939	167 104	126 190	98 131	96 897	735 261
Uudet tilausvaltuudet						
Vuoden 2016 toimintamenojen tilausvaltuus		94 529	47 837	3 010	1 200	146 576
Uudet tilausvaltuudet yhteensä		94 529	47 837	3 010	1 200	146 576
Valtuudet yhteensä	246 939	261 633	174 027	101 141	98 097	881 837

Momentilta palkattavan henkilöstön määrä vähenee 209 henkilötyövuotta vuoteen 2015 verrattuna. Vähennys aiheutuu pääosin siitä, että v. 2015 henkilöstöä on vielä puolustusvoimaudistuksen henkilöstötoimien seurauksena ylivahvuudessa.

Vuoden 2016 toimintamenojen tilausvaltuudella on tarkoitus hankkia varaosia ja materiaalin kunnossapitopalveluja maa-, meri- ja ilmavoimille.

Uusi tilausvaltuus kaikkine taloudellisine seurannaisvaikutuksineen toteutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Bruttomenot	1 888 125	1 870 714	1 914 764
Bruttotulot	30 579	27 654	31 866
Nettomenot	1 857 546	1 843 060	1 882 898
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	122 872		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	127 104		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	1 118	3 336	1 637
— muut tuotot	12 383	13 032	14 731
Tuotot yhteensä	13 501	16 368	16 368
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	13 536	13 577	13 897
— osuus yhteiskustannuksista	1 651	1 937	1 718
Kustannukset yhteensä	15 237	15 514	15 615
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-1 736	854	753
Kustannusvastaavuus, %	89	106	105
Hintatuki	351	200	200
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	-1 385	1 054	953

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ennakollinen kustannustasotarkistus (2016)	16 353
Senaatti-kiinteistöjen vuokrien korotus	36 000
Siirto momentille 27.01.01 (2 htv)	-180
Siirto momentilta 27.10.18	10 620
Terveystieteiden tutkimuskeskuksen uudelleensijoitus (siirto momentille 28.40.01)	-75
Toteutunut kustannustasotarkistus (2014)	-4 995
Turvallisuusympäristön muutoksen edellyttämä toiminnan taso	19 500
Vuokrasopimusten ennaaikaisten päättymisten vaikutukset	-4 893
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-539
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-22 604
Palkkaliukumunasäästö	-5 741
Palkkausten tarkistukset	2 206
Toimintamenojen säästö (HO 2015)	-5 370
Valtion vahingonkorvaustoiminnan keskittäminen (siirron palautus momentilta 28.20.01)	10
Vuokramenojen indeksikorotus	1 412
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-1 866
Yhteensä	39 838

2016 talousarvio	1 882 898 000
2015 I lisätalousarvio	-5 020 000
2015 talousarvio	1 843 060 000
2014 tilinpäätös	1 863 259 000

18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v)

Momentille myönnetään 614 235 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) puolustusmateriaalin hankkimisesta ja puolustusvoimien turvallisuushankinnoista aiheutuvien menojen maksamiseen sekä hankittujen järjestelmien testaukseen ja käyttökoulutukseen
- 2) puolustusmateriaalihankintoihin ja puolustusvoimien turvallisuushankintoihin välittömästi liittyvään tutkimus- ja kehittämistoimintaan
- 3) puolustusmateriaalin sodan ajan välttämättömän varastotarpeen mukaisten varaosien ja vaihtolaitteiden hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Muihin puolustusmateriaalihankintoihin kuin tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen tai niihin liittyvistä indeksi- ja valuuttakurssimuutoksista aiheutuvien menojen maksamiseen määrärahaa saa käyttää enintään 118 534 000 euroa.

Valtuus

1) Vuonna 2016 saa tehdä sotilaallisen maanpuolustuksen suorituskyvyn parantamiseksi puolustusvoimien materiaalliseen kehittämiseen liittyen uusia sopimuksia siten, että niistä saa aiheutua talousarvion voimaantulopäivän valuuttakurssitasolla valtiolle menoja vuosina 2016—2020 enintään 314 100 000 euroa (Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen 2016 -tilausvaltuus, PVKEH 2016).

PVKEH 2016 -tilausvaltuuden enimmäismäärän mukaiset suoritukset voidaan sitoa alaa kuvaavaan hintakehitykseen vuoden 2016 ensimmäisestä vuosineljänneksestä alkaen.

2) Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen 2012 (PVKEH 2012) -tilausvaltuuden maksatusaikaa pidennetään vuoteen 2019 saakka tilausvaltuuden enimmäismäärää yhteensä 280 826 000 euroa muuttamatta.

3) Vuonna 2016 saa tehdä sopimuksia aiemmin hyväksytyjen tilausvaltuuksien käyttämättä olevaa määrää vastavasti kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

4) Aiemmin hyväksytyistä tilausvaltuuksista saa aiheutua valtiolle menoja valtuuksissa olevista vuosittaisista enimmäismääristä poiketen, mutta pysyen kuitenkin kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

Tilausvaltuuksien maksatusmäärärahat ja niihin liittyvät indeksien noususta aiheutuvat lisätarpeet tai alenemisesta syntyvät vähennykset budjetoidaan talousarviossa varainhoitovuoteen kuuluviksi maksuperusteisina.

Selvitysosa: Momentin siirtomäärärahakauden pituus muutetaan kolmevuotisesta siirtomäärärahasta viisivuotiseksi siirtomäärärahaksi. Muutoksella lisätään monivuotisten puolustusmateriaalihankkeiden rahoituksen joustavuutta ja vähennetään talousarvioon tehtäviä teknisiä muutoksia.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2016	2017	2018	2019	2020	Yhteensä vuodesta 2016 lähtien
Vanhat tilausvaltuudet						
Valmiusyhtymien varustaminen (VYV 1) -tilausvaltuus	14 175	9 800	19 100			43 075
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2007) -tilausvaltuus	24 107					24 107
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2009) -tilausvaltuus	22 042	15 000				37 042

	2016	2017	2018	2019	2020	Yhteensä vuodesta 2016 lähtien
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2012) -tilausvaltuus	66 782	11 541	6 057	5 000		89 380
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2013) -tilausvaltuus	129 436	66 152				195 588
Tekninen tutkimus, tuotekehitys ja hankevalmistelu 2013 (TTK-PROTO 2013) -tilausvaltuus	8 160					8 160
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2014) -tilausvaltuus	97 600	71 300	58 000	53 000	22 000	301 900
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2015) -tilausvaltuus	84 462	60 050	8 775	12 700		165 987
Vanhhat tilausvaltuudet yhteensä	446 764	233 843	91 932	70 700	22 000	865 239
Uudet tilausvaltuudet						
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2016) -tilausvaltuus	37 100	108 050	76 350	53 200	39 400	314 100
Uudet tilausvaltuudet yhteensä	37 100	108 050	76 350	53 200	39 400	314 100
Valtuudet yhteensä	483 864	341 893	168 282	123 900	64 400	1 179 339

Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen perustuu seuraaviin puolustusvoimien kehittämisohjelmiin sekä niissä kehitettäviin suorituskykyihin:

Kehittämisohjelma / Suorituskyky / Tavoite

Puolustusvoimien johtamisen kehittämisohjelma

Rakennetaan puolustusvoimien yhteinen suorituskykyjen käyttöä tukeva johtamisjärjestelmä sekä tuetaan yhteisoperaatioiden johtamista kehittämällä yhteistä tilannetietoisuutta ja varmennettuja operatiivisia tietoteknisiä palveluita.

- korvataan puolustushaarojen itsenäisiä järjestelmiä ja sovelluksia yhteisellä johtamisjärjestelmällä
- luodaan edellytyksiä operaatioiden johtamiselle muuttamalla ja uusimalla teknisiä rakenteita ja palveluita
- kehitetään integroitua tiedustelun, valvonnan ja johtamisen tiedonsiirtoa ja tietoteknisen alustan liityntäkykyä
- uudistetaan tietohallintoa, toteutetaan tietotekninen integraatio, lisätään hallinnollisissa tietopalveluissa valtionhallinnon keskinäistä yhteistoimintaa ja muita kumppanuusratkaisuja sekä siirretään henkilöstövoimavaroja hallinnollisista tietopalveluista operatiiviseen tietojenkäsittely-ympäristöön
- laajennetaan toiminnanohjausjärjestelmien hyödyntämistä tavoitteena toimintavarmuuden ja kustannustehokkuuden lisääminen
- jatketaan puolustusvoimien 2020-luvun tarpeita vastaavan puolustushaarojen yhteisen tiedustelu-, valvonta- ja johtamisjärjestelmän arkkitehtuurin luomista, jolla mahdollistetaan sähköinen, kansainvälinen tieto- ja tilannekuva-vaihto
- kehitetään kyberpuolustuskykyä.

Puolustusvoimien tiedustelun, valvonnan ja maalittamistuen kehittämisohjelma

Ylläpidetään ja kehitetään päätöksenteon ja yhteisoperaatioiden johtamisen tukena tarvittavaa ennakkovaroituskykyä, toimintaympäristötietoisuutta sekä valvonta- ja maalitilannekuva.

- ylläpidetään ja kehitetään tiedonhankinta- ja analysointikykyä
- ylläpidetään ilmapuolustuksen kauko- ja keskivalvontaa
- ylläpidetään ja kehitetään ilmasta tapahtuvaa tiedustelu- ja valvontakykyä
- ylläpidetään tiedustelun tietojärjestelmää
- ylläpidetään puolustusvoimien yhteisen maatilannekuvan luomista
- kehitetään sotilastiedustelun kykyä tukea tulenkäyttöä ja vaikuttamista.

Puolustusvoimien taistelujärjestelmän yhteisten suorituskykyjen kehittämisohjelma

Rakennetaan ja ylläpidetään suorituskykyjä, joilla vaikutetaan operatiivisesti merkittäviin kohteisiin.

- hankitaan kaukovaikuttamisen ampumatarvikkeita
- jatketaan puolustusvoimien erikoisjoukkojen ja helikopterijärjestelmän rakentamista.

Puolustusvoimien logistiikan kehittämisohjelma

Ylläpidetään puolustusvoimien yhteinen logistinen järjestelmä, jolla varmistetaan joukkojen toimintakyky.

- luodaan puolustusvoimille yhtenäiset logistiikan rakenteet, toimintatavat ja osaaminen sekä integroidaan puolustushaarojen huoltojärjestelmät tiiviimmin kansainvälistyvään elinkeinoelämään yhteensopivaksi
- kehitetään ja ylläpidetään ilmakuljetuskykyä ml. hyödyntämällä kansainvälisen strategisen kuljetuskyvyn hankkeita
- jatketaan alueellisten joukkojen materiaalihankintoja täydennys-, kuljetus- ja kunnossapitojärjestelmän puutteiden korvaamiseksi.

Maapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelma

Kehitetään alueellisten joukkojen tulivoimaa, suojaa ja liikkuvuutta sekä ylläpidetään operatiivisten joukkojen suorituskykyä.

- kehitetään alueellisia joukkoja toteuttamalla poistuvien suorituskykyjen korvaaminen sekä kokonaisrakenteen uudistus
- täydennetään, ylläpidetään ja kehitetään operatiivisia joukkoja
- kehitetään suojelukykyä ja uusitaan panssaritorjunta-aseistusta
- jatketaan jalkaväkimiinojen suorituskyvyn korvaavien järjestelmien hankintoja.

Meripuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelma

Kehitetään meriyhteyksien turvaamiskykyä, miinantorjuntakykyä ja rannikkojoukkojen liikkuvuutta.

- otetaan käyttöön uudet miinantorjunta-alukset
- ylläpidetään taistelualuskaluston suorituskykyä
- ylläpidetään miina-asetta
- kehitetään rannikkojoukkojen liikkuvuutta ja tulivoimaa
- jatketaan ampumatarvikkeiden hankintoja.

Ilmapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelma

Ylläpidetään ilmatorjunnan sekä Hornet-järjestelmän suorituskykyä.

- jatketaan Hornet-torjuntahävittäjien elinjaksopäivitystä (MLU2) sekä hankitaan hävittäjäkalustojen elinkaaren turvaavia kriittisiä koneiden sekä moottoreiden vaihtolaitteita ja osia
- rakennetaan ilmasta maahan -suorituskyky
- saatetaan päätökseen erittäin lyhyen kantaman ilmatorjuntaohjusten hankinnat
- saatetaan päätökseen keskikantaman ilmatorjuntaohjus-hanke.

Puolustusvoimien joukkotuotantojärjestelmän kehittämisohjelma

Rakennetaan ja ylläpidetään joukkorakenteen mukaisia suorituskykyisiä joukkoja sekä luodaan edellytyksiä uusien joukkojen perustamiselle.

- aloitetaan taistelukoulutuksen oppimisympäristön simulaattorihankinnat.

Puolustusvoimien toiminnanohjausjärjestelmän kehittämisohjelma

Kehitetään kattavia ohjausmenettelyjä ja yhtenäisiä periaatteita, joilla edistetään kokonaisuuksien hallintaa, läpileikkaavuutta, tuloksellisuutta, tuottavuutta ja kustannustehokkuutta.

- tuotetaan tutkimustietoa ensisijaisesti puolustusvoimien strategisen suunnittelun tarpeisiin.

Sekä aiemmin hyväksytyt tilausvaltuudet että uusi PVKEH 2016 -tilausvaltuus kaikkine taloudellisine seurannaisvaikutuksineen toteutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa.

PVKEH 2016 -tilausvaltuuteen sisältyvät kehittämisohjelmien suurimmat hankkeet

Puolustusvoimien tiedustelun, valvonnan ja maalittamisen tuen kehittämisohjelmassa saatetaan meritiedustelukompanioiden suorituskyky tasolle, jossa vähenevien rannikkojoukkojen jättämää operaatioalueen tyhjyyttä kyetään valvomaan ja vaikuttamisen edellyttämä maalinosoitus ja tuho vaikutuksen arviointi tyydyttävästi toteuttamaan.

Puolustusvoimien johtamisen kehittämisohjelmassa varustetaan operatiivisten ja alueellisten taisteluosastojen siirtymiskykyiset johtamispaikat sekä jatketaan ilmapuolustuksen tulenkäytön johtamisjärjestelmän kehittämistä siten, että ITTH-järjestelmästä voidaan luopua.

Puolustusvoimien taistelujärjestelmän yhteisten suorituskykyjen kehittämisohjelmassa luodaan puolustusvoimien vaikuttamiskyvyn perusta rakentamalla tärkeimmät vaikuttamisen asejärjestelmät sekä laatimalla ja testaamalla puolustusvoimien yhteisen vaikuttamisen operatiivinen konsepti osana tutkimus- ja operatiivista harjoitustoimintaa. Operatiivisen tulenkäytön hankkeilla hankitaan pitkän kantaman ampumarivikkeita.

Maapuolustuksen kehittämisohjelmassa täydennetään Leopard 2A6 -taistelupanssarivaunujen osajärjestelmiä, lisäämään joukkojen taistelunkestävyyttä hankkimalla naamioverkkoja sekä täydennetään erillisyyksiköiden varustusta hankkimalla henkilökohtaista varustusta ja ryhmäaseistusta.

Meripuolustuksen kehittämisohjelmassa peruskorjataan Jurmo-luokan venekalusto.

Ilmapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelmassa ylläpidetään Hornet-kaluston kykyä toimia operatiivisesti toimivana järjestelmänä koko elinkaarensa ajan sekä parannetaan Hawk-kaluston koulutusarvoa ja sen pysymistä toimivana sekä käytettävänä järjestelmänä koko elinkaarensa ajan.

PVKEH 2012 -tilausvaltuuden menoajoitusmuutoksella ja maksatusaikaa pidentämällä saadaan määrärahat vastaamaan paremmin Hornet-torjuntahävittäjäkalustolle hankittavan pitkän kantaman ilmasta maahan -ohjusten arvioitua toimitusaikataulua.

Momentin määrärahasta arvioidaan käytettävän 483 864 000 euroa tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen, 11 837 000 euroa tilausvaltuuksiin liittyvistä indeksi- ja valuuttakurssimuutoksista aiheutuvien menojen maksa-

miseen sekä 118 534 000 euroa muihin puolustusmateriaalihankintoihin, jotka sisältävät hallitusohjelman mukaisen puolustusbudjetin tasokorotuksen vuoden 2016 osuuden..

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ennakollinen kustannustasotarkistus (2016)	8 047
Menojen siirrot	129 226
Pansio-luokan miinalauttojen peruskorjaus (LTA I 2015)	6 000
Puolustusbudjetin tasomuutos (HO 2015)	50 000
Siirto momentille 27.10.01	-10 620
Toteutunut kustannustasotarkistus (2014)	-5 728
Turvallisuusympäristön muutoksen edellyttämä toiminnan taso	20 500
Yhteensä	197 425
2016 talousarvio	614 235 000
2015 I lisätalousarvio	-2 362 000
2015 talousarvio	416 810 000
2014 tilinpäätös	427 561 000

19. Hawk Mk 51 -koneiden modifiointi (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 000 000 euroa.

Valtuus

Vuonna 2016 saa tehdä sopimuksia aiemmin hyväksytyyn Hawk Mk 51 -koneiden modifiointi -tilausvaltuuden käyttämättä olevaa määrää vastaavasti tämän valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

Tilausvaltuuden maksatusmäärärahat sekä niihin liittyvät indeksien ja valuuttakurssien noususta aiheutuvat lisätarpeet tai alenemisesta syntyvät vähennykset budjetoidaan talousarviossa varainhoitovuoteen kuuuluviksi maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määräraha perustuu vuoden 2015 talousarviossa hyväksytyyn Hawk Mk 51 -koneiden modifiointi -tilausvaltuuteen.

2016 talousarvio	2 000 000
2015 talousarvio	4 000 000

50. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 1 878 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen
- 2) Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle (MPK) myönnettävään valtionavustukseen sille laissa vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta (556/2007) säädettyjen julkisten hallintotehtävien hoitamisesta aiheutuviin toimintamenoihin
- 3) kaatuneiden muiston vaalimistyöstä aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa:

Toiminnalliset tulostavoitteet

	2014 toteutuma	2015 ennakoitu	2016 tavoite
Toiminnallinen tehokkuus			
Taloudellisuus			
MPK:n julkisten hallintotehtävien vuosikustannukset (pl. puolustusvoimien tilaama sotilaallinen koulutus)/ko. toiminnan koulutusvuorokausimäärä (pl. puolustusvoimien tilaama sotilaallinen koulutus) (euroa)	41	53	53
Tuottavuus			
MPK:n julkisten hallintotehtävien mukaisen koulutuksen koulutusvuorokausimäärä (pl. puolustusvoimien tilaama sotilaallinen koulutus)/ko. toimintaan kohdistettu MPK:n palkatun henkilöstön henkilötyövuosimäärä (pl. puolustusvoimien tilaama sotilaallinen koulutus) (vrk)	1 869	1 360	1 360
Tuotokset ja laadunhallinta	2014 toteutuma	2015 ennakoitu	2016 tavoite
MPK:n julkisten hallintotehtävien mukaisen koulutuksen koulutusvuorokausimäärä (pl. puolustusvoimien tilaama sotilaallinen koulutus) (vrk)	55 961	45 000	45 000
MPK:n koulutuksen laadun parantamiseksi annettavan kouluttajakoulutuksen määrä koulutuspäivinä	6 700	3 000	3 000
MPK:n kurssityytyväisyys (oppilastyytyväisyys) asteikolla 1—5	4,33	4,00	4,00
Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)			
Kertalisäyksen poisto			-150
Yhteensä			-150
2016 talousarvio			1 878 000
2015 talousarvio			2 028 000
2014 tilinpäätös			2 078 000

30. Sotilaallinen kriisinhallinta

Selvitysosa: Kriisinhallinta on turvallisuus- ja puolustuspolitiikan keskeinen keino, jolla edistetään Suomen turvallisuutta ja maailman konfliktialueiden vakautta. Puolustusvoimien osallistuminen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan on osa puolustusvoimien toimintaa ja suorituskyvyn kehittämistä. Puolustusvoimat käyttää kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan samoja suorituskykyjä kuin Suomen puolustamiseen. Suorituskykyä on kyettävä käyttämään vaativissa ja nopeasti käynnistettävissä eri organisaatioiden operaatioissa. Puolustusvoimat kehittää valmiuksia osallistua myös koulutus-, neuvonta- ja tukitehtäviin kriisialueilla.

Toiminnalliset tulostavoitteet

Sotilaalliselle kriisinhallinnalle asetetaan seuraavat, pääluokkaperusteluissa esitetyt hallinnonalan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita edistävät, alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

Kansainvälisen turvallisuuden vahvistaminen

- Puolustusvoimat on toteuttanut sille osoitetut kriisinhallintatehtävät.
- Puolustusvoimilla on valmius osallistua uusiin operaatioihin ja koulutus- ja neuvontatehtäviin.
- Puolustusvoimat käyttää sotilaallisessa kriisinhallinnassa ensisijaisesti joukkoluettelon evaluoituja yksiköitä.

— Suorituskykyjä on kyettävä käyttämään vaativissa ja nopeasti käynnistettävissä eri organisaatioiden operaatioissa.

Sotilaallisen kriisinhallinnan menot (milj. euroa)¹⁾

	2014 toteutu- ma	2015 ennakoitu	2016 arvio
Sotilaallisen kriisinhallinnan menot (PLM)			85,6
Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (UM)	54,2	52,8	
Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja ylläpitomenot (PLM)	47,1	38,6	
Yhteensä	101,3	91,4	85,6

¹⁾ Vuoden 2014 osalta kassaperusteinen toteutuma. Vuoden 2016 talousarvioesityksessä UM:n pääluokkaan aiemmin budjetoitu osuus sotilaallisen kriisinhallinnan määrärahoista (kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot) on yhdistetty hallitusohjelman mukaisesti sotilaallisen kriisinhallinnan määrärahoihin puolustusministeriön pääluokassa. Ei sisällä kriisinhallintaan käytetyn kansallisen puolustuksen materiaalin hankkimisesta aiheutuvia menoja eikä arvonnäköveromenoja. Kriisinhallintajoukkojen suorituskyky perustuu pääosin kansallisen puolustuksen materiaaliin, jota täydennetään momentin 27.30.20 määrärahoilla hankitulla, olosuhteiden ja tehtävien kannalta välttämättömällä erikoismateriaalilla.

20. Sotilaallisen kriisinhallinnan menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 85 557 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa (211/2006) tarkoitettujen kriisinhallintahenkilöstön palkkaus-, päiväraha-, muonanparannusraha- ja koulutusmenojen sekä valtion eläkemaksun ja kriisinhallintahenkilöstölle palvelusajaksi otetun henkilövakuutuksen kustannusten maksamiseen sekä sotilaallisen kriisinhallintahenkilöstön ryhmätapaturmavakuutusta vastaavien etuuksien maksamiseen ja niistä aiheutuvien hallintokulujen maksamiseen
- 2) EU:n taisteluosastojen koulutusajan palkkaus-, muutto- ja asumismenoihin sekä siirtokorvauksiin
- 3) sotilastarkkailijoiden palkkojen ja kansallisen päivärahan maksamiseen
- 4) valmiusjoukon palkkaus-, koulutus-, ylläpito-, varustamis-, hallinto- ja muiden kulutusmenojen sekä kansainvälisten kriisinhallintakurssien menojen maksamiseen
- 5) suomalaisten kriisinhallintajoukkojen henkilöstön matkakustannusten, terveydenhoito-, kuljetus-, varustamis-, huolto-, edustus- ja hallintomenojen maksamiseen
- 6) Suomen kansainväliseen kriisinhallintaan nimeämien joukkojen varustamisesta aiheutuviin menoihin
- 7) kansainvälisen kriisinhallintayhteistyön puitteissa annettavaan koulutukseen ja sen materiaalikuluihin
- 8) kansainvälisen kriisinhallintatyön puitteissa yksittäisille maille annettavaan tukeen puolustussektorilla ja vakauttamistehtäviin konfliktien jälkeen
- 9) sellaisten kansainvälisten kriisinhallintaoperaatioiden materiaaliseen tukemiseen, joihin Suomi ei lähetä henkilöstöä tai muuten osallistu
- 10) SALIS-sopimuksen mukaisen ilmakuljetusjärjestelyn Suomen maksuosuuden hallinnollisten kulujen maksamiseen
- 11) Strategic Airlift Capability (SAC) -sopimuksen hallinto- ja käyttökustannuksista aiheutuviin menoihin
- 12) Suomen osallistumisesta kansainväliseen helikopterirahastoon aiheutuviin menoihin

13) Suomen osallistumisesta Pohjoismaiden Base Camp -pooliin aiheutuviin menoihin

14) kansallisesta kriisinhallinnan veteraanikortista aiheutuviin menoihin.

Käyttösuunnitelma (euroa)

01.	Suomen Kosovon kriisinhallintajoukon menot (KFOR-operaatio)	3 183 000
02.	Suomen Bosnia-Hertsegovinan kriisinhallintajoukon menot (EUFOR/ALTHEA-operaatio)	1 265 000
03.	Sotilastarkkailijatoiminnan menot	3 355 000
04.	Resolute Support -operaatio, Afganistan	9 000 000
05.	Irakin koulutusoperaation menot	9 800 000
07.	Kriisinhallintaoperaatioiden yhteiset menot	11 105 000
08.	Kriisinhallinnan joukkojen kehittämisohjelma	0
09.	EU:n taisteluosastojen koulutusajan palkkaus-, muutto- ja asumismenot sekä siirtokorvaukset	2 645 000
11.	EUTM/Somalian koulutusoperaation menot	1 474 000
13.	Atalanta-operaation menot	965 000
15.	Libanonin kriisinhallintaoperaation menot	37 430 000
16.	EUTM/Malin koulutusoperaation menot	1 723 000
17.	Malin YK-operaation menot (MINUSMA)	2 813 000
20.	Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, kansainvälisestä helikopterirahastosta aiheutuviin menoihin, Pohjoismaiden Base Camp -pooliin osallistumisesta aiheutuviin menoihin, kansallisesta kriisinhallinnan veteraanikortista aiheutuviin menoihin, mahdollisiin uusiin kriisinhallintaoperaatioihin sekä muihin kriisinhallintamenoihin	799 000
Yhteensä		85 557 000

Selvitysosa: Hallitusohjelman mukaisesti momentille on yhdistetty ulkoasiainministeriön pääluokan momentin 24.10.20 sotilaallisen kriisinhallinnan määrärahat.

Määräraha on mitoitettu Suomen kriisinhallintajoukkojen vahvuuksien ja tehtävävaatimusten mukaisesti ottaen huomioon ne kriisinhallintaoperaatiot, joihin Suomi todennäköisesti tulee osallistumaan vuonna 2016. Näissä operaatioissa toimivan henkilöstön määrän arvioidaan olevan noin 570 henkilötyövuotta. Sotilaallisen kriisinhallinnan kustannusten korvaukset ja muut tulot tuloutetaan momentille 12.27.99.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Aiempiin kehyspäätöksiin perustuvat muutokset	-7 604
Ennakollinen kustannustasotarkistus (2016)	699
Libanonin operaation johtovaltiovastuun jatko 31.5.2016 asti	11 000
Toteutunut kustannustasotarkistus (2014)	-296
UM:n sotilaallisen kriisinhallinnan menojen yhdistäminen PLM:n siirtomäärärahamomenttiin (HO 2015)	43 000
Varalla-erän suuruudeksi n. 7 m€	5 200
Säästöpäätös	-5 000
Yhteensä	46 999

2016 talousarvio	85 557 000
2015 I lisätalousarvio	8 864 000
2015 talousarvio	38 558 000
2014 tilinpäätös	57 266 000

95. *Kurssivaihtelut* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 10 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää suomalaisista kriisinhallintajoukoista aiheutuvien puolustusministeriön hallinnonalan menojen laskutuksessa syntyviin kurssieroihin.

2016 talousarvio	10 000
2015 talousarvio	10 000
2014 tilinpäätös	5 950